

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—,
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESECNO
K 1-20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

... TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.671. ...

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBĆIN. PERIVOJA. — VLASTNIK: IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

BR. 51.

ŠIBENIK, 27. LIPNJA 1914.

Hrvatska ili Jugoslavija?

Neke činjenice najnovijega doba osvjeđuju i ovo pitanje. Srbohrvatstvo, jugoslavenstvo i drugi pojavi, pod kojima izpoljava se srbski nacionalizam, bijahu zahvalili takova maha, da je ozbiljnog rodoljuba moralio sve to zabrinuti i nametnut mu se upit: kamo to ide?

Srbski nacionalizam bio zahvatio i u Bosni tolikog maha, da su napadaju srpski djaci na hrvatske profesore predstavljani kao nešto što je u bezuvjetnom interesu ideje narodnog jedinstva. Srbska štampa bila je već počela lučiti bosanske Hrvate u pristalicu srbohrvatstva i jugoslavenstva i u profilivne toga. Mandić-Sunarićeva grupa uživala je osobite simpatije među srpskim nacionalistima, u opreci s antipatijama koje kod istih uživaju ljudi oko „Hrvatskog Dnevnika“. Danas naprotiv možemo čitati da, je zaust. dr. Kukrić, od Mandić-Sunarićeve grupe, konstatirao da su srpski djaci napali na profesore samo zato, jer su ovi Hrvati i da su ti napadaji udešeni s izvještene strane. Srbska opozicija pokušala je da ovu istinu pokrije pogrdnjim rječima protiv last. Kukrića.

Splitska „Sloboda“ konstatira, kako „sarajevska“ „Hrvatska Zajednica“, organ bosanskih Hrvata koji sljede dra. Mandića i dra. Sunarića, u jednome od svojih posljednjih brojeva otvoreno istupa protiv isticanja misli narodnog jedinstva Hrvata i Srba“. To, pa težki sukobi između srpske opozicije i hrvatske većine u smislu bosanskog sabora, govore jasno da je u Bosni ideja srpskog nacionalizma doživila kod Hrvata brodolom.

I druga jedna činjenica dolazi u potvrdu našem stanovištu. „Sloboda“ napada zadarski „Srbski Sokol“, što se je stavio na separatističko stanovište, ignoransu „Hrvatskog Sokola“ i stavlja se pod zaštitu zadarških talijana. Ovaj srpski separatizam, kolikogod bio „Slobodi“ odvratan, za nas je razumljiv, i nama je draga da su zadarski Srbi imali kuraže da otvoreno iztaknu ono što je drugima pritajeni cilj. Sa protivnikom otvorenom viziru sporazum nije težak.

Milo nam je, što se u pogledu ovog našeg stanovišta možemo pozvati na omladinsku glasilo „Pravaš“, koje izdaju pravaši omladinci oko dra. Mile Starčevića. „Na-

rodnji List“, kojemu nije bila dostatna ona brzojavna čestitka upravljena zast. dru. Dubljuću od dra. M. Starčevića, valjda će iz ovog pisanja omladinskog glasila razabrati istovjetnost naših s Starčevićevim vidika.

Omladinc g. Blaž Jurišić piše u „Pravašu“ o putu pravaškom prema nacionalističkoj. Tu se uz ostalo vidi:

„Nacionalizam ne zastupa naš pravaški ideal, a sve i kad bi ga zastupao, put, kojim kani doći do svoga cilja, nemoguće je i posve utopističan.“

Pravaški ideal jest sloboda i ujedinjenje hrvatskoga naroda, t. j. naroda, koji nastava hrvatski teritorij. Jasno je, da se u taj politički hrvatski narod ubraju i Srbi i Slovenci u našim državnim granicama. U toliko je pravašto uvijek stajalo a stoji i danas na stanovištu narodnog jedinstva. Predsjednik naše stranke g. dr. Mile Starčević rekao je u svom ovođenjskom adresnom govoru ovo: „Ali visoki sabore, što je bio: ilirizam, jugoslavenstvo, našinjstvo, što je bio srbohrvatstvo, hrvato-srbovstvo, slovinstvo i što je napokon i program stranke prava u bitnosti drugo, nego li: „narodno jedinstvo“? Našo je pitanje: „kako će se to jedinstvo postići, kako će se taj jedinstven narod zavati“?

Neka dakle upamte nacionalisti jednom za uvjek, da „stranka prava nije negirala obstanak srpskoga, ali negira i negirat će obstanak Srba u Hrvatskoj kao političkoga naroda, posebno nešto od hrvatskoga naroda, od starosjedoca u kraljevstvu hrvatskome.“

Prigovor nacionalista glasi: tim vašim stanovištem odbjavate od sebe, Srbe, a mi bez Srba ne možemo ništa. Čime mi odbjavamo Srbe? Mi im ne branimo, da se nazivaju Srbima. Rodili su se na teritoriju hrvatske države, na njem se prehranjuju, i oni bi morali za Hrvatsku raditi kao i mi Hrvati. Ustalom to isto traži i vodja nacionalističkog pokreta u Hrvatskoj g. Mr. Marjanović kad kaže: „za to je u interesu obave načijonalne misli, jačanje tako zvane hrvatske politike u zapadnim stranama našega naroda“ hrvatske za to, jer je to ona politika, koja imade svoju priznatu pravnu i državoprunu formu, a čiji je nosilac hrvatska tradicija i hrvatska državnost“.

To ne znači odbjavati Srbe, jer su pametni i učeni pravnici Srbi, kao što je to n. pr. dr. M. Polit-Desancić, već odavna priznavači, da „u političkom pogledu sv

stanovnici Hrvatske sačinjavaju hrvatski narod“. Srbi bi mogli na to pristati. Mogu ali ne će. U ovoj točki leži cijela važnost problema hrvatsko-srpskog odnosa. Zasto ne će? Odgovor može biti samo ovaj: oni toga ne će, jer nisu i skreni pristaje narodnog jedinstva, jer im nije do slobode i ujedinjenja ovoga naroda, nego do nečega drugoga. To drugo ne može biti nego simpatije i oduševljenje za srbsku državu i saslušati, oni bi htjeli da je srbska država proširi na raskinu hrvatske države tako da zauzme neke predjele hrvatskog kraljevstva i time se zadovolji ili da bude Hrvate uvrati u Jugoslaviju, u kojoj bi srbstvo imalo neograničenu hegemoniju i supremaciju nad hrvatsvom. Dručjije napokon ne mogu shvatiti toli silno angažiranje Srba za jugoslavenstvo u hrvatskim zemljama, dok se na nj u Srbiji i Crnoj Gori vrlo malo radi, ondje, gdje bi se najlaže i najuspešnije dalo raditi.

Naravno bi bilo, da prijatelji narodnoga jedinstva najprije upri sve sile, da se našu kulturnu i političku razgovarat o jedinstvu, onda čemo tražiti formu za eventualnu jugoslavensku balkansku velevljest od Trsta do Carigrada, onda čemo raspravljati o uloži ili široj državnoj zajednici s ostatim južnim Slavenima. Ali neka to slobodan narod svojom suverenom voljom odluci.

Jos tu spomenuti nešto u savezu s trijazilom, koji nam protivnici pravaštva ironično predbacuju. U Kvaterniku dnevniku pod 6. XI. 1863. stoji ovo: „Pišem mi (t. j. Antu Starčeviću, ep. p.) o svome mišnjuje, pod kojim uvjetom bi habzburški dom mogao imati hrvatski narod za sebe. 1. Krunjene u Zagrebu, 2. Sastaviti u cjelini sav hrvatski narod sa Koruškom, Stajerskom i Kranjskom, hrvatskom Goricom i Istrom pod imenom „Kraljevina Hrvatska“ u smislu hrvatskih pragmatičkih sankcija“. 3. Slobodan sabor, koji bi izdao manifest na sve vlasti, da u smislu slobodounih načela preporuđene Europe zauzimle sve turske pokrajine med Savom, Drinom, Kosovom poljem i Skadarskim jezerom, sa svojom vojskom. 4. Narodna vojska prisjeće vjernost kralju i narodu kroz ustav. 5. Habzburški dom diže na svoje troškove kraljevini residenциju i Zagreb, gdje će svake tri godine stanovati, obavljati poslove kraljevstva i sabori otvarati. Na koncu pišta Staroga, što misli, bi

li se dinastija ovim uvjetima uvriježila u srcu naroda?“ Dvadeset dana poslije stoji u Kvaterniku dnevniku pisano: „Primih pismo Starčevu. Ljuti se na mene za francuski srbizam, odbija moj predlog; baš me rasdrošio“.

Zašto je Ante odbio onako sjajne uvjet? Je provlašto još više traži, traži potpunu samosvojnost hrvatskoga naroda. I danas stranka prava ne može pozdraviti trijazilom kao cilj svojih težnja, nego samo kamo pomoćno sredstvo, kojim bi lakše postiglo konačni cilj, kao jedan stepen k potpunoj slobodi. Značajno je, da Srbi a za njima i nacionalisti ne će ni da čuju za trijazilom. Zašto? Bosanski zastupnik Špirić sviđi spas u dualizmu, jer je ovaj na zator hrvatsvstva. Sasvim je onda razumljivo, da naš narod sa skepsom sluša propovijedi Srba o narodnom jedinstvu i da sumnja u njihovo iskrenost. I u pitanju trijaziloma je dakle pravaštvo u pravu, a nacionalizam u zabludi. To potvrđuju i sam g. Marjanović kad kaže: „Misli li njeki na Veliku Hrvatsku unutar Monarkije: i to je spojivo sa načijonalizmom, samo ako joj za bazu služi jedinstvo čitavoga naroda“.

Zaključak? Neka se nacionalisti srede, neka nam pomognu stvoriti neovisnu Veliku Hrvatsku, a onda čemo sa Srbima razgovarati o jedinstvu, onda čemo tražiti formu za eventualnu jugoslavensku balkansku velevljest od Trsta do Carigrada, onda čemo raspravljati o uloži ili široj državnoj zajednici s ostatim južnim Slavenima. Ali neka to slobodan narod svojom suverenom voljom odluci.

Hoće li braća Srbi da se unaprijed sprudaju Velikoj Hrvatskoj, onda je obraću brzo gotov: mi s njima nemamo ništa za jedinstvu. Jest, hoćemo slobodnu Veliku Hrvatsku, i od toga ne čemo nikome za volju odustati. Veliku dakako u relativnom smislu. Bila ona ne znam kako malema, za nasa je Velika Hrvatska pojam, koji označuje njezinu cijeklopunktu. Svršujem s Kunitićem: „Pohlepne želje i osnove naših neprirjeđati neće se izpuniti. Neće, jer se je hrvatska misao probudila, jer se je pridigla iz ruševine, snažna, pomladjena. Neće, jer je hrvatsko ime streslo sa sebe naslage lažne znanosti, jer je uzkršnulo, te osokovalo Hrvate, koji su samo po svojem imenu mogli spoznati sva svoja sveta prava, svoju krasnu otačibinu, ni velika ni malu Hrvatsku, nego onaku kakovu im je Bog dao“.

— Za me su to sve čavrljanja, nu ona se tamo ljudi uznemirila. Činilo mi se onda zgodnim, da mu ja odgovorim na onu tačku o mojoj isporuđiji o i njegovu ponasanju ispred obitelji Carré; a čini mi se, da sam i dobro odgovorila, mjereći pojedine rječi, na čemu reći po svetu kralju. Zatim sam mi iskazala, kada sam, upotrijevši zgodu njegovog dopusta, nakanila za koji zeman povesti Jelenu na mletačke strane, da mi čemo se kopti dan zaustaviti u Rimu, kako čemo moći biti s njime. Ovige sam nadodala dvije životne rječi o njegovom neugodnostima, o našoj dobroj raspoloživosti, da mu po sve moguće način pomožemo. Jeleni i ona poklopili moje pisme jednu posjetnicu, u kojoj mu javlja, da dolazi u Rim s namjerom, da mu,ako ustreba, bude pri ruči i protiva njegove potrebe; označila mu i onu našegu dolaska, gostonu, u kojoj čemo otkriti. Ne odgovara, ali ne udri; došlo se amo, misli se nači ga na kolnicu. Abo! nikoga. Pitamo Clenezziu, a Clenezziu se sacrificio poput raka, migulja se amo, migulja se tamo. Nije bilo dokada izjašnjavati; ali je jasno, da ni naša pisma nijesu koristila. Sad mi kazui tu. Je li taj posao o roku isplate čvrsto uređen?

— Zašao je. — A što kaže? — Ja mu nijesam nikada govorio, ali znam po Clenezziju, da se prikazao zadovoljan i vrueći mu je zahvalio. — Dobro; a sad mi, dragoviću moj, kaži: što nam je činiti? Za nj se razumije, da ne će na njidelicu. Bi li mu pisale? Bi li ga bilo red tražiti?

Contessa Tarkvinija poče nemilo dahtati, griskujući donju usnu, a migajući trecavicom, ko da joj ona ideja: iči ona u potragu za svojinj zetom iz primjelenih tolikih udaraca, mami iz srca suze ljutitosti. Jelena ni ciglog puta da bi otvorila ustu. Sjedeć napravila svoju majci, bi reči, ne ni pomnji na njezin dugi govor, već se samrtnim i nepomičnim očima zagledala u praznину.

— Koji je nadnevak? — upitati će Cortis. Iza što malo promišlja — koji je nadnevak bio na pismu? — Na kome? — Na onome tvoga zeta, na posljednjem? Contessa se nije spominjala, pogleda svoju kćer.

— Jeleno — ona će — hoće mi učiniti ljubav? To pismo?

— U tebe je, majko — odgovori Jelena ljubezno. Naglo joj rumenilo obli lice. Odgovarajući, nije promišljala, da će sade, sva je prilikla, ostati sama s njime.

— Cini mi se, da nije — odgovori contessa, ustažući se — nu zirnut cu.

Naslijednik prijestolja u Neretvi.
(Brzojavo izvješće).

Metković, 25 lipnja. Jutros je amo stigao naslijednik prijestolja Njegoša Visost nadvojvoda Franu Ferdinandu. Kod Opuzena prekrcao se sa dreadnoughta „Viribus Unitis“ na namjestničveni yacht „Dalmat“, kojim je onda prosljedio do Metkovića. Sa ušća Neretve, pa sve do hercegovačke granice pružao se krasan prizor. S obje strane obale, okićene zelenilom, vijorile trobojnici. Tisuće naroda neopisivim oduševljenjem pozdravljalo visokog gosta. Klicanje naroda izmjenjivalo se sa pucanjem mužara i pušaka te slavljenjem zvonova.

U samome Metkoviću priček bio impozantan. Ovdje Nj. Visost dočekaše namjestnik grof Attems i predsjednik Žemaljskog Odbora dr. Ivčević. Gruvanje mužara, slavljenje zvana, svirka glazbe izpremešavaju se sa gromornim poklicima: Živio budući hrvatski kralj!

Prejasni nadvojvoda stupio je na kopno duboko ganut. Oduševljeno pučanstvo pozdravljalo ga gromkim poklicima, dok miomirisno cvijeće sa krila rodoljubnog neretvanskog sija pred nogama budućeg hrvatskog kralja. Nj. Visost nadvojvoda izradio je svoje ganeće nad srdačnim pričekom ponesav sobom najjepši utisak s ikrene privrženosti svog hrvatskog naroda te prosljedio put Mostara i Sarajevo obećav da će opet na Petrovo posjetit ubavu Neretu.

Vojne vježbe u Neretvi. Prigodom dolaska Nj. Visosti naslijednik prijestolja obdržavaju se u Nereti kombinovane vojne vježbe. Predmet vježba je, da jedna strana mornarica kuša izkriviti vojsku, te se to izkranje ima sprječiti. Mornaricom zapovijeda admiral Haus. Vježbe

— Saznao je.

— A što kaže?

— Ja mu nijesam nikada govorio, ali znam po Clenezziju, da se prikazao zadovoljan i vrueći mu je zahvalio.

— Dobro; a sad mi, dragoviću moj, kaži: što nam je činiti? Za nj se razumije, da ne će na njidelicu. Bi li mu pisale? Bi li ga bilo red tražiti?

Contessa Tarkvinija poče nemilo dahtati, griskujući donju usnu, a migajući trecavicom, ko da joj ona ideja: iči ona u potragu za svojinj zetom iz primjelenih tolikih udaraca, mami iz srca suze ljutitosti. Jelena ni ciglog puta da bi otvorila ustu. Sjedeć napravila svoju majci, bi reči, ne ni pomnji na njezin dugi govor, već se samrtnim i nepomičnim očima zagledala u praznинu.

— Koji je nadnevak? — upitati će Cortis. Iza što malo promišlja — koji je nadnevak bio na pismu?

— Na kome?

— Na onome tvoga zeta, na posljednjem?

Contessa se nije spominjala, pogleda svoju kćer.

— Jeleno — ona će — hoće mi učiniti ljubav? To pismo?

— U tebe je, majko — odgovori Jelena ljubezno. Naglo joj rumenilo obli lice. Odgovarajući, nije promišljala, da će sade, sva je prilikla, ostati sama s njime.

— Cini mi se, da nije — odgovori contessa, ustažući se — nu zirnut cu.

(Nastaviti će se).

su počele prekucjer, nastavljene su jučer, a svršavaju danas. Vojne čete petnaestog i šestnaestog vojnog zboru nalaze se jugo-zapadno od Sarajeva.

Srbci demonstriraju.

Dne 21 ov. mj. mostarski Srbci imali su sastanak, na kojemu su jednoglasno zaključili, da se pismo saobćenja okružnoj oblasti, da nitko od njih neće prisustvovati dočeku Nj. V. nastojnika prijestolja nadvojvode Frana Ferdinandu. Ovo pismo saobćenje podpisali su u ime svih mostarskih Srba Špira Dokić, Pero Šantić, Mićo Bilić, dr. Pero Mandić i dr. Uroš Krulić.

Političke vijesti.

Tajanstvenost u Albaniji. Iz Drača se ne potvrđuju vijesti o zarobljenju Preml Bib Đodđe, ali je zagonetno njegovo držanje, niti se zná, gdje je.

Položaj Valone je kritičan. Ustaše, nakon što osvojili Elbasan, marširaju prama Valon. Jedan odjel međunarodnog ratnog brodova poslan je onamo.

Ministarstvo Turhaka paše je demisio-niralo. U novu kombinaciju uzeo je Ismail Kemal bey, prvi predsjednik neovisne Al-banije, koji bi imao biti spasitelj.

Prekret u arbanaskoj politici Austrije i Italije. Kako vijesti iz Albanije glase, došlo je između Austro-Ugarske i Italije odnosno Albanije do novoga sporazuma, koji je u principu već zaključen. I Njemačka da je za taj sporazum predobivena. Prema tome će obje najviše zainteresovane države podnijeti velikim silama nove predloge, kako da se u Albaniji provedu zaključni londonske konferencije.

U doba, kada je do tih zaključaka došlo, poslan je u smislu njihovom princ Wied kao vladar u Albaniju, ali se nije na to mislio, kako da se osigura ondje njegova eksistencija, a nije se mislio ni kako da novi vladar dodje do vojske. Danas knez nema više novaca pošto je od onih 75 milijuna, šta mu ih je Evropa kao zamjenu dozvolila, kroz austrijske banke dobio samo predujam od 7 milijuna. Qvaj je novac knez već odjavljen potrošio, te danas nije više u stanju ni da plaća vlasti vjernje čete. Novi predlog Austro-Ugarske i Italije ide za tim, da se knezu čim brže izplatiti novi predujam od 4 milijuna i ostatak zajma da se čim prije likvidira, inače da je nemoguće da se knez odriži. Kaže se, da je u tome došlo do junktura.

Rimski „Giornale d’Italia“, koji ima veze s vladom, također donosi, da se sprema prekret u Albaniji i da su izrvane dife-rencije između Austro-Ugarske i Italije. Ako bi ustaše ponovili zahtjev, da knez napusti zemlju, preuzet će pregovore kontrola komisija, te će taj zahtjev odbiti s motivacijom, da je kneza Evropa postavila na zahtjev predstavnika Albanije.

Napetost između Austro-Ugarske i Italije popustila je nastojanjem njihovih poslanika u Draču.

Pomorska vojna konvencija ruskofrančuska. Prigodom boravka šefa generalnog stožera ruske ratne mornarice admiral Rusina u Francuzkoj, „Temps“ donosi osvrt na sklopljenje vojne konvencije francuzko-ruske od g. 1892. te veli:

„Mornarska konvencija od 1912. ima za cilj, da proširi i na pomorski rat mijere sigurnosti, koje su predviđene za slučaj rata na kopnu. Već i prije te konvencije svako je znao, da će jedna evropska kriza naći Rusiju i Francuzku zdržunju na kopnu i na moru. Ali od tada se zna, da ovaj savez ima svoj plan na moru, kao što je imao na kopnu još od 1892. god. A ako ima stvari, koje se razumiju i bez da se kažu, još se bolje razumiju, ako se kažu. To su misili i kabinići u Parizu i Petrogradu.

Rusija je poslijednjih godina učinila velike napore na moru. Ona je uvidila, da je nužno imati flotu za otvoreno more, ako se želi imati odlučan glas u internacionalm pitanju. Četiri dreadnoughta su spuštena 1914. a njima će se dati još četiri oklopnjake, jačega tipa, 4 krstarice, 18 torpiljarki i 20 podmorských brodova prema proklamaciji od 1912. god.

Osnova ruske pomorske sile provodi se metodičnom stalnošću i u sporazumu između vlade i Dume. Ova osnova zajedno sa reorganizacijom naše flote doprinosi učvršćenje ravnoteže evropskih sila. Za Rusiju ovaj plan predviđa jednu flotu oklopnjaka u Baltičkom moru i jednu diviziju kraljica na Krajnjem Istoku. Baltička flota ima odlučujuću važnost za podjelu vojske na zapadnoj ruskoj granici. U koliko je ona sposobnija da osigura obale, u koliko više ostavlja slobode divizijama između Petrograda i Poljske. U slučaju rata ova flota bi direktno kooperirala sa kopnenom vojskom. Važno je dakle za evropski mir, da ona bude na čistini svoje zaduže.

O ovoj kooperaciji i još o mnogim drugim pitanjima mogu se i moraju izmjenjivati misli. U stvarnim vojskama i flote ništa nije gore od improvizacije. I zato mi s rađenom pozdravljamo dolazak admirala Rusina, jer on za znamči rad predvidljivosti, spremanja i sporazuma.

Engleska eskadra u Rusiji. Dne 23. ov. mj. doplovila je engleska eskadra u Krontstadt. Engleska eskadra sastoji se iz četiri velika krstaša i to: „Lion“, Princess Royal“, „Queen Mary“ i „New Zealand“, te dva laka krstaša: „London“ i „Boudicca“. Na njima imade oko 200 časnika i 4000 mornara.

U Revalu dočekali su englesku eskadru članovi Dume pod vodstvom predsjednika Rodžjanika, a u Krontstadu dočekao ih je sam ministar mornarice Grigorović s mnogobrojnim članovima mornarice.

U političkim i družbenim krugovima smatra se posjet engleske eskadre u Rusiju kao novi dokaz dobrog stanja trojneg sporazuma. Deputati, koji su učestvovali kod dočeka engleskih brodova, daju, da njihov put ima značenje izvještne političke demonstracije.

O posjetu eskadre rekao je predsjednik Dume Rodžjanik, da je to novi znak prijateljstva medju nacijama. Rusija neće reći, reka je Rodžjanik, no mi smo obvezani, da se postavimo u takav međunarodni položaj, da naša ništa iz vane ne može smetati u našem unutarnjem razvitu.

Eskadra će ostati u Rusiji čitav tjedan dana, naime od 23. do 29. lipnja.

Naoružanje Rusije. Državna duma dozvolila je u tajnoj sjednici kreditne za usavršenje zemaljske obrane, kao i 14 osnova, koje se na to protežu; medju njima osnova o utemeljenju nove tvornice baruta, o produljenju aktivnoga službognoga vremena kod kopnene vojske za 3 mjeseca, o novčanim sredstvima za gradnju stratežkih cesta na zapadnoj granici, o sredstvima za pospešenje izgradnje crnomorske mornarice u periodi 1914. do 1917., o sredstvima za razvijat zrakoplovstvo, o uzdržanju stalne posade u Petrovjoj tvrdini, nadalje osnovu, kojom se dopitava ministarstvu pomorstva 100.000 rubala za tajne izdatke pomorskoga ministarstva u godini 1914. i napokon osnovu glede privremene zabrane izvoza konja iz Evrope i crnomorskoga područja.

Konkordat među Vatikanom i Srbijom. Na 24. ov. mj. je konačno podpisana konkordat između Srbije i Vatikana. Konkordat sadrži 22 članka, kojima se ustavljaju da vjera katolička može se slobodno i javno izjavljati u kraljevini Srbiji, koja postaje posebna crkvena pokrajina, sastavljena od nadbiskupije beogradske i biskupije skopljanske. U stvarima crkvenom nadbiskup i biskup ovisit će direktno od sv. Stolice. Ova će, prije nego definitivno imenjuje biskupe, obznaniti srbsku vladu o kandidatima, neka se izjaviti, ima li što proti s političkog gledišta. Župnike imenovat će biskupi u sporazumu sa vladom.

U posebnom zapisniku, koji se prilaže konkordatu, Srbija priznava protektorat Austrije nad nekim crkvenim zavodima i zgradama njene vlastnosti.

Promjena na prijestolju u Srbiji? Na 24. ov. mj. je kralj Petar odputovao na boravak u liječništu Lovranjska Banja. Ne-posredno pred njegovim odlazkom bilo je objelodano, posebno izdanie „Srpskog Novina“ sa slijedećim dnevnim kraljevskim manifestom: „Mom predragom narodu!“ Budući da sam ja radi bolesti za neko vrijeme zaprijećen u izvršavanju moje kraljevske moći, naredujem ovime da se moje članak 69. ustanova, da se vrijeme mog lječenja, vlađa u moje ime prijestolonasledniku Aleksandaru. Ja i u ovaj prigodi preporučam moju mlju domovinu zaštititi svemogućega. Beograd u podne. Slijede podpisi svih ministara.

Manifest je pobudio u gradu neopisivu situaciju. Raširila se je vijest da je manifest prvi korak za konačnu odreku kralja na korist princa Aleksandara. Dvorski krugove ove vijeti dementiraju.

Prije nego je izšao kraljevski ukaz, kralj Petar je primio generalissimus vojvodu Putniku u vrlo dugu audijenciju, kojoj se prispušta velika važnost. Kralj je naredio Putniku, da upotribe svu svoju upliv, da odvrne časnici zbor od pogubnog uplitivanja u dnevna politička pitanja. Upozorio je vojvodu, da časnici uplitivanju u politiku štetuju ugledu koji dobili svojim patriocičkim djelom na bojištu. Časnici neka posveti pažnju samo vojničkim pitanjima.

Gospodarstvo.

Pokus u gumenim trakovima za navratanje loze.

Kako smo već izvijestili naše čitaocu, ove godine učinili su se pokušaji sa gumenim trakovima za navratanje loze raznih vrstica u državnim nasadim u Arbanasima. Šibeniku i Sućurcu.

Ove pokuse naredilo je samo c. k. Namještajstvo ili bolje ministarstvo u Beču, na tužbu producenata gumenih trakova u Austriji, protiv uvažanja gume iz Italije „Trissin“, koja, jer smatrana najboljom, je zagovarana od svih kompetenčnih faktora, tako da su i sama zemaljska gospodarska vijeća, koja su imala potrebu gumenih trakova, bila uslovljena uzimati ovaj talijanski produkt i sila je našeg novca išlo godinice u Italiju i iz same neće zamjeti.

Nu ovo nije dalo mira domaćim tvrdkama, te su se tako takmici, kako bi ušle u trag tajni fabrikanta gumenih trakova „Trissin“, i oni sami napravili gumenje trakove, koji bi podupri odgovarajući „Trissin“ imali istu uspravnost i elastičnost.

Zato ovi pokušaji, ove godine, su gumenim trakovima.

Pokušaji u Žadru su ovaj rezultat: od 100 navrata, sa gumenim trakovima „Trissin“ popucalo je 4 po st. Od 100 navrata učinjenih sa trakovima tvrtke „Joseph Reithoffer et Sonne“ u Beču — A 0%, a od onih isti tvrtke B 1%, te napravljene gumeni trakovi ove tvrdke A odnijeli su prvenstvo „Trissinu“, jer nijedan nije popucao.

U Šibeniku bilo je navrntivo od svake vrste po 50 navrata, a rezultat je bio ovaj: „Trissin“ učinjeni navrtci popucili su 10%; oni pak sa trakovima B tvrtke „Joseph Reithoffer et Sonne“ 8%, a oni sa A iste tvrtke 0%, tako da su i ovdje gumeni trakovi A ove tvrtke odnijeli prvenstvo „Trissinu“.

Pošto se je bio pronio glas, da bi gumeni trakovi „Trissin“ ove godine bili popucani nešto više nego obično, zastupatelj iste bio je ova dana u Dalmaciji da se na svoje čuti uveri o istim i da eventualno stane na kraj zloporabi. Bio je u Šibeniku i izjavio je, da odsele neće slati gomu nikome posredno, nego neposredno iz Beča iz svog skladista, jer da je uvjeren, da njegova guma neće imati takmacu. Možda će po vrijedi koja pekljanja; mi to ne znamo, ali znamo da je ove godine tužaba na „Trissinu“, a uspjesi sa pokušima opet su nešto, da ne bi mogli reći, da je „Trissin“ nenadkriljiv. Svakako nemojmo nagliti ni jedne ni s druge strane. Narod troši novac i nadnica i na to treba računati. Name su producenti ništa, a narod nam je sve. Tko da bolju vrst, onog moramo poputirati, pa Bog!

Za podizanje prometa u Dalmaciji.

Ministarstvo unutrašnjih posala, dogovorno sa Ministarstvom trgovine i ministarstvom za javne radnje, udjeljilo je dopust parobrodarskom družtvu „Austrijskog Lloyd“ i „Jadranskog Bancu“ u Trstu, da usteze dioničko društvo pod firmom „Verkehrs-Aktien-Gesellschaft für Süd-Dalmatien“ Prometno dioničarsko društvo za južnu Dalmaciju sa sjedištem u Trstu, te je odobrilo družvene štakte.

Potežkoće u industriji cementa.

Ministarstvo unutrašnjih posala, dogovorno sa Ministarstvom trgovine i ministarstvom za javne radnje, udjeljilo je dopust parobrodarskom družtvu „Austrijskog Lloyd“ i „Jadranskog Bancu“ u Trstu, da usteze dioničko društvo pod firmom „Verkehrs-Aktien-Gesellschaft für Süd-Dalmatien“ — Prometno dioničarsko društvo za južnu Dalmaciju — sa sjedištem u Trstu, te je odobrilo družvene štakte.

Željeznica Bugojno-Aržano.

Na sjednici željezničkog vijeća u Beču dalmatinski delegat Ilić je predložio, da željeznička pruga Bugojno-Aržano bude građena na normalnu širinu ili barem tako, da se tračnice u slučaju potrebe mogu proširiti, te pregraditi na normalnu širinu. Ravatelj austrijskog željeznicu Müller je izjavio, da je takav predlog već stavljen na željezničko vijeće, ali da se ne moći graditi širokotračna željeznica na pruzi Bugojno-Aržano, jer je ta pruga samo nastavak moju mlu domovinu zaštititi svemogućega. Beograd u podne. Slijede podpisi svih ministara.

Manifest je pobudio u gradu neopisivu situaciju. Raširila se je vijest da je manifest prvi korak za konačnu odreku kralja na korist princa Aleksandara. Dvorski krugove ove vijeti dementiraju.

Prije nego je izšao kraljevski ukaz,

kriljajući Carinare. On je i unapred savsim tim vodio poznatu rabotu, dok najposlje bude odpušten od sklađašta koji je sada povjeren nadstražaru Aranzi. „Ali svako zlo dolazi za zlo“, tako da sada nadstražar Ivča cijeli dan klatarci su po gradu, i zabilježava se ribolovom, dočim drugi njegovi kolege moraju vršiti napornu službu. Neznamo, zašto to; stoga pitamo c. k. Ravateljstvo finansijske vlasti, zašto je rečeni Ivča zabilježen u predsjedni i slobodoumn i borbeni protjeran? — Gradjanin.

Domaće vijesti.

Farizejština demokrata. Marjanovićev „Narodno Jedinstvo“ uzdiže u nebesa odluku za kooperaciju sa hrv. strankom, pa kaže: „Iz priloženog novog revidiranog programa stranke vidi se da se nije izpunila prednji i slobodoumn i borbeni protjeran“. U pitanju dakle vjere ostaje onđe gdje.

Sastanak hrv. stranke. Prama vjesta „Našeg Jedinstva“, sutra ili preksutra imala bi se obdržati skupština hrv. stranke, da odobri kooperaciju sa demokratima. Kako nitko iz Šibenika nije još dobio poziva, držimo, da vijest „Jedinstva“ nije tačna.

Hrv. kraljevinski odbor. Prama vjesta „Našeg Jedinstva“, sutra ili preksutra imala bi se obdržati sjednici. Na mjesto zast. Zagorica, koji se je na mandatu u kralj. odboru zabilježio radi bolesti, sabor je izabran predsjednik Starčević.

Dr. Macchiedo, kinin i popovi. Gosp. Dr. Karlo Vipac, namještajni savjetnik i zemaljski zdravstveni referent, javlja nam, da nije istina, da bi na njega dr. Macchiedo bio na zadnjoj sjednici navadio i da su predloži sviju izvještajima bili jednoglasno primljeni. Vjerujemo da dr. Macchiedo nije ga, dr. Vipacu navadio u materijalom smislu riječi, ali da je čitavo Macchiedovo javno djelovanje samo jedno hasništvo i špekulantstvo, o tome je uverjena Čitava Dalmacija, a i sam dr. Vipac.

Družbine marke i naša javnost. Držba Sv. Ćirila i Metoda za Istru izdala je biljež u korist hrvatskih škola, od koga se je nadala lijepom prihodom, nu naš nemar naša apatija pokazala se je i pri tome.

Dok takav biljež donosa „Südmärk“ 22.000 kruna godišnja, a deskoj „Matiči Školskoj“ dapače 38.000 kruna, našo Družbi ne dona ni 1000 kruna na godinu. Naši ljudi ne samo da takav biljež ne upotrebljuju, ali niti ne znaju da njih. Rodoljub Ćesi ne primaju niti jedan račun bei Matičnog bilježa. Naši par trgovci niti ga ne imaju. Imo sva slije na mjestu, gdje nije moguće dobiti takav biljež, a ipak Družbi daje 10% od prodaje. Nasljemo dakle da se takav biljež svuda proširi, da ga u svakom i najmanjem mjestu bude. Naše trgovke i druge trgovine mješovite robe ne gubaju na nabavce i naša javnost neka ga svuda traži i rabi. Ovdjjetnici, ljeđnici, trgovci neka ga prošire upotrebljavaju na svojim spisima. Kao što je Šibenski Družbi dobio 20.000 godišnjih, neka od bilježa bude barem polovicu.

Rabimo Družbin biljež!

Upozastava srbsko-narodne crkvene autonomije. „Neues Pester Journal“ javlja: Ministar predsjednik Tisza vodi već više nedjelja potanke pregovore sa vodjama ugarskih i hrvatskih srbskih stranaka u nameri, da se upozisti grčko-izrabska srbsko-narodna crkvena autonomija, koju je prijašnji kabinet bio suspendirao. Veli se, da su razgovori ovih zadnjih dana doveli do sporazuma u glavnim pitanjima, pa nije nipošto izključeno, da bi se već u najkraćem roku mogli raspisati izbori za crkveni sabor. U tomu slučaju bit će zadača kongresa, da na novo popuni patrijaršijsku stolicu, izpraznjenu smrću patrijarha Bogdanovića. Međutim imade ozbiljnijih zapreka designaciji osobe nove glave srbske crkve, jer u tom pogledu nisu na nikakav kompromis spremne srbске stranke, koje se međusobno bore.

Rad „Lega Nazionale“ u Istri. U Istri uzdržava pokrajina 74. pučke talijanske škole, te ih otvara svuda gdje imo sam 10. talijanskih djece. Ondje gdje nema zakonskih predviđaja za talijansku školu, tu otvara „Lega Nazionale“. Takvih je škola „Lega“ otvorila 24. i to sve u samu hrvatsku mjestu, a k tome 21. zavabišta za iznarođivanje male djece od 3–6 godina. U tim školama djece dobivaju odjelja, obuću, a udaljenija i objed.

Osim tih škola „Lega“ uzdržava do 30. pučkih knjižnica, podupire 14. „Circoli di cultura“ i 11. glazba, a to sve u hrvatskim krajevima, kako bi čim bolje odnarođivanje uspijelo.

Za sve to troši u samoj Istri gdje Talijani imaju vlast (Zemaljski Odbor i Občine) u ruci preko 300.000 K godišnjih.

Njezino pogubno djelovanje jedina „Družba“ djelomično paralizira, te uzdržava što najpotrebitije. Dužnost je svakog svinjetnog Hrvata, da svim sredstvima podupre Družbu, kako bi ista mogla spasiti do jedno naše dijete, a ne da naš nehaj čitavi krajevi budu odnarođeni.

Hrvati u pogibjeli da ne izumru traže žrtvava, da ih se spasi i naša je dužnost, da ih oslobođimo i spasimo.

Naši dopisi.

Makarska, 25 lipnja.

Više puta sa strane ovamovošnjeg građanstva bilo podastrito tužba na c. k. Ravateljstvo finansijske vlasti proti nadstražaru Ivču, iako da je ista vlast bila prisiljena radi nereda u sklađuštu carinare u dužnosti mu ključu, koji su bili povjereni

prijamniku Carinare. On je i unapred savsim tim vodio poznatu rabotu, dok najposlje bude odpušten od sklađašta koji je sada povjeren nadstražaru Aranzi. „Ali svako zlo dolazi za zlo“, tako da sada nadstražar Ivča cijeli dan klatarci su po gradu, i zabilježava se ribolovom, dočim drugi njegovi kolege moraju vršiti napornu službu. Neznamo, zašto to; stoga pitamo c. k. Ravateljstvo finansijske vlasti, zašto je rečeni Ivča zabilježen u predsjedni i slobodoumn i borbeni protjeran? — Gradjanin.

I to su vam Sokoli!

(Hrv. sokolskom savezu u spomenar).

Jučer poslijepodne bio je sprovd mladička Slavka Mravaka. On je bio član talijanskog biciklističkog kluba „Libertas“, koji mu je izdalo i osmrtnicu te je pod državničkim znakom i talijanskim glazbom prisustvovao sprovdu i položilo vijenac. Radi ovoga talijanskog društva preko dvadeset mladiča Hrvata i Krstjeljeva.

Naši sokoli su našao u Crkvi sv. Marka u Zagrebu i naši sokolići u Šibeniku i Splitu.

Naši sokolići su u Šibeniku i Splitu.

Sukob između demokrata i oficira u Sinju. Primamo iz Sinja: U nejelu 21. ov. mј. nakon odlazka splitskog „Zvonimira“, iz velikih karakterističnih počinka, došlo je do sukoba između demokrata i dvaju časnika. Na nastavku vikl izjetilo je iz kavane „Cetina“ do 20 časnika, a pozatim dotržalo oružničtvu. Intervencijom obč. povjerenika sprječiše se teže posljedice. Poglavar Lana naredio je da se sve kavane i gostione odmah zatvore.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda. S Orlove Gredne na Promini primamo: Dne 21. ov. mј. na prijateljskoj sofi kod žarkog hrvatskog rođoljuba mmp. o. Luigija Jurenovića, godovnjaka, revnog župnika prominskog, sakupljeno je K 15 za dijelu družbu sv. Ćirila i Metoda pri nazdravici miloj našoj hrvatskoj domovini. Novac je poslan ravnateljstvu družbe u Opatiju. Živili darovatelji!

Demokratsko rješavanje agrarnog pitanja. Iz Zadra primamo: Advokat Alačević civili kao guja u procesu. Neka ga, tog vuka razdiravca našega pušta. A da nebi što pomislio, da su s onim što je u „Hrv. Misli“ bilo iznešeno, izcrpljene sve Alačevićeve vrline, evo i još nekoliko dokumenta.

Obitelji Rončević nikada nije dobrodošla od vrtava; kada su ti vrtovi došli u gospoštvo Alačevića, ovaj je pristao Rončeviću, da mu davaju dohodak ili da kmetkska prava odukle. Slično je bilo i s obitelju Katalinić.

Cim je Alačević postao gospodar zemalja u Brštevu, počeli odmah dolaziti onamo i putujući učitelji i vinogradarski povjerenici. Tada bi se Alačević odrao na kmetovce, oprosvi im Boga i svece: „Svi su sa mnom, i vlast i cirkul i s...“. Pojedinska poslovница meni daže štogod hoću.

Laže „Narodni List“ kada kaže, da Žemaljski Odbor nije pristao na dijelu Luge jer se nije pitalo djebo svih obradivih čestica. Jedina obradiva čestica jest Lug, i tu se pitalo.

Mate Miolović kupio kod Alačevića jednu staru kuću. Naše svaka stranka svoga procjenitelja, jer Miolović daje Alačeviću i promjenju jedan mlijed vinograd na rod. Procjenitelji procjenili po svojoj savjeti, ali Alačević nije bio zadovoljan, te Miolović prislio, da se nagodil sam njim; a ta nagodba bila je po advokatu.

Niko Šurač davao talijanu Pasinu za jedan pašnjak par tuka, par pulastara i jedno janje uime kmetskih dužnosti; kada je postao kmetom Alačevića, mora da tom velikom Hrvatu dava 80 kruna godišnje.

Ante Bubić davao talijanu Pasinu za jedan pašnjak par pulastara, a velikom Hrvatu avokatu Alačeviću 34 kruna godišnje.

Grgo Zdrilić za jedan vrt prije nije davao ništa; velikom Hrvatu Alačeviću mora da daje 16 kruna godišnje, dočim sav vrt ne viđa ništi 30 K.

Ante Katalinić za jedan komad (koji nije pašnjak nego vlaka) jer svak ide po njemu, i karima, a polovicu odrla voda, jer kraj jaruge), prije nije davao ništa; velikom Hrvatu avokatu Alačeviću daje 32 K godišnje.

Nevoljnici prisiljeni su da pod nose takovo agovanje, jer im veliki Hrvat advokat Alačević prijeti, da će ih inače otjerati sa ono komadićem zemlje što je krvlju obrađuju, a na kojoj sūd od vijekova. A advokat Alačević još cinički im se ruga i veli: „načuo sam ih živjeti“. Ali suze sirotinje osvjećuju se prije ili kasnije i njihovo prokleštvo obustinili će se makar na deseton koljen.

Zadruge i Družba Sv. Cirila i Metoda. U Dalmaciji imamo preko 200 seoskih blagajna i drugih novčanih država, koje sve izakazuju na koncu godine veći ili manji čisti dobitak, nu ne sjećamo se, da je ikoja od tih određila štograd za Družbu. Kod Čeha i Slovenaca je drukčije, da ne spomenemo Nijemce i Talijane. Sama „Krainische Sparkasse“ u Ljubljani daje za njemacki „Schulverein“ 5.000 kruna, a „Cassa di risparmio“ u Trstu 10.000 za „Lega Nazionale“.

Odbori naših Zadruga neka se ugledaju u naše neprjetnje i neka nastoe, da svaka Zadruga doprineće za Družbu prema svojim silama, nu svaka može barem 10 kruna.

Evo „Narodni Blagdan“ pak cemo viditi koliko će Zadruga dati za Družbu, „iz naroda za narod“ nek im bude deviza.

Hrvatski pjevačica u Parizu. Hrv. opera umjetnica gdje. Maja de Strozzi primila je vrlo povoljan engagement kao kinematografska umjetnica kod poduzeća Pathé u Parizu. Odja. Strozzi je već sklopila ugovor i nastupiti će svoje novo mjesto na jesen.

Sreću i bogatstvo pruža lutrija, a ne svima, jerbo samo nekoj pogode, dočim ima onih, što izgube neprimjerno više.

Onaj pako, koji novac cijenit znae, neka čita današnji oglas „Slovenske i hrvatske narodne straže“, po kojem može nabavkom dobrih i vrijednosnih srećaka postići bogatstvo, svakako pak zajamčen je za svaku srećku barem po jedan zgoditak, trajnu vrijednost srećaka i time sigurnost za njih potrošenog novca. Buduću da su naručnicima srećaka namijenjena takoder nagrade i premije, imaju gdjejkoli priliku, da dobiju natrag uz dobre vrijednosne srećke također i veliki, ili da papači čitav dan za nje potrošene kupovnine. Ponuda je skroz i skrov poštena, pak se tako sama po sebi preporuča. Buduć da se vrši dojdiječe vučenje već u ovima danima, pišite već danas po poštu, što no van je besplatno odmah pošalje: Valentin Urbančić, Ljubljana 11.

Grad i okolica.

GOSPODU PREDPLATNIKE molimo, da se sjete svojih dužnosti te čim prije pošalju predplatu.

Za željeznicu Bibirske Mostine-Sibenik. Do nekoliko dana započet će mjerjenje zemljišta za željezničku prugu, koja će se možda zašnovati iz Mostina preko Skradina do u Šibenik, tičući pri tom porezne občine Gulin, Vrulje, Podinu, Cricu, Dolac, Šibenik, Varoš i Donjepolinje.

Preporučamo pučanstvu, da koce, tablice ili slično što bi činovnik pozajdavali po zemljama, koje će se mjeriti, čini bržnje čuvaju.

Pavao Roca, kako čujemo, u današnjoj rogačici, izbjavljuje je svega i svasta. Za danas reći ćemo to, da samo jedno izgubljeno celjade može pisati onako o jednom zast. dr. Dubiliću, kome i Pave Roca morao bi biti zahvalan. Vjerujemo, da je Pave Roca pisao one stvari u neurobojivu stanju, što se vidi i iz činjenice, kad istice, da je istovjetan sa gg. Nikom Fržopom i Antonom Čorićem. Kakova može biti ta istovjetnost, kada su Niko Fržop i Ante Čorić bili u vodičkog Sokola izključeni radi demonstracija priredjenih proti Krstelju i Drinkoviću, što ujedno pokazuje, kako su Vodice Drinković i Krstelja dočekale.

Roca veli da mu je exfratar Pelajić učenik. Drago nam je; bar po učeniku poznamo počitelja.

Koliko su oni napadaji podli, eno činjenice, da zast. dr. Dubilića od utorka niti nema u Šibeniku, mani je u poslima svog kotara u Beču, te prema tome nije niti mogao znati, što se piše u našem listu, a pisana je istina, kako dokazuje slučaj gg. Fržopa i Čorića. Ovo za danas.

Izjava g. Niko Fržopa. Od gosp. Niko Fržopu, veleposjednika iz Vodica, primamo slijedeću brojavku:

Šepurina, 27. lipnja u 3 sata popodne. Sve o meni pisano u „Hrvatskoj Rieči“ neistinito je. Slijedi pismo. Fržop.

Gosp. Fržop putovao je iz Šibenika u Vodice te je na putu pročitao današnje ogavne bljavotine Pavle Roča i kao čestit čovjek odmah mu je sasuo laž u grlo.

† Slavko Mravak. Ovaj mladić podlegao je prekucer težkoj negozdi koja ga zadesila prošle nedjelje kada se vraćao iz Bilica na biciklu. Ova negzoda zbilja se mnogo kasnije nego je dovršena utakmica tal. biciklističkog kluba „Libertas“, te s njom nije nipošto u savezu.

Jučje popodne bio mu je krasan i dirljiv sprovod. Vječni mu mir!

Rafinerija spugava. Na položaju Dobrik, uz morsku obalu, nedaleko obale uljnjena, industrijalno poduzeće „Industrija spuga“ graditi zgradu za rafineriju spugava. U roku od nekoliko mjeseci naš grad dobio je tri nova industrijska podvratna: tovarnički konservi, tovarnički za proizvodnju vapna i industrijsku spugu.

Kazalište. Večeras splitska diletančka družina započela je svojo gostovanje u našem gradu. Preporučamo građanstvu, da je brojnim posjetom poduprte.

Gradsko kupalište otvara se sutra. Ponovno preporučamo građanstvu, da stvar poduprte, eadu poduzeće ne bude prisiljeno kupalište zatvoriti.

Morski pas. Krstelj - Drinkovićeva „Rieč“ je javila, da se je u Šibenskoj luci pojavio morski pas. Ovo je istina, i mi smo tog morskog psa ulovili, a ima nešto osebujno, da su mu oči od šišmiša. Tko je rad vidjeti takavu rijekost, neka se obrati na nas.

RIJEDKA PRIGODA STALNOG I DOBROG POSLA! Radi preuzetka druggog posla prodava se još 2 stroja za pletenje bječava i guća. Dobrim kupcima daje se i na mjesecnu opлатu. Tko kupi stroj imat će bezplatnu potku. Za obavijesti obratiti se JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

TRAŽI SE jedan dobar radnik za trgovinu cipela u Šibeniku. Pobjlije obavijesti daju uprava „Hrvatske Misli“.

OD 1. LIPNJA iznajmljuje se soba s pokrovom na najlepšem položaju Široke ulice. Posebni ulaz. Upiti na uredništvo lista.

ŠIROM SVIJETA.

Isa Boljetinac rad bi u Srbiji.

Poznati Isa Boljetinac, koji je organizovao cijelu akciju arnautskih banda protiv Srbije, privratio se sada srpskom poslaniku u Draču, moći, da mu srpska vlasta dopusti povratak u selo Boljetin na Kosovu i da mu izradi pomilovanje za ono, što je učinio protiv Srbije.

U Beogradu drže, da srpska vlast neće moći dopustiti, da slobodno ruje među Arnautima u Srbiji ovaj čuveni krovija, koji je decenijama varao i ucjenjivao četiri države i bio strah i trepet za sve Srbe u svome kraju.

Strajk poštara u Parizu. Dne 23 ov. mј. podstavljenici parižke pošte stupili su u strajk, pošto im je komora obdila povlašćenje plaće. Strajkaši su obkljuci poštansku zgradu i ni jedna pošta, kola ni automobili nisu puštili ni unutra ni napole. Podigli su i barikade. Napokon je direktor pošte našao jedne deputacije strajkaša i otišao u ministarstvo, da preporuči zahtjeve strajkaša. Za vrijeme strajka poštanski promet u gradu bio je obustavljen. Senat se izjavio za njihove zahtjeve i strajk je prestao.

Anarhist Malatesta. Anarhist Malatesta, koji je vodio posljednje pobune u Romani, utekao je preko San Marina. Upitio je u Milan pismo, u kome javlja, da je već u sigurnosti.

Poplava u Kini. Vjesti iz Kine javljaju, da je užasna poplava u provinciji Kwantung. Preko 10.000 ljudi poginulo je u valovima nabujalih rijeka.

BRZOJAVI „HRVATSKE MISLI“.

IZ ALBANIJE.

DRAČ, 27 lipnja. Protivno vijestima o zarobljenju Prenk Bib Dode, javlja se, da Bib Doda napreduje suprot ustaza.

BEČ, 27 lipnja. Vlada je zabranila snabdijevanje dobrovoljaca u monarhiji za Albijanu.

LJEPI NAR. ZASTUPNIK.

ZAGREB, 27 lipnja. Neki magaronski zastupnik imao je kod Karlovačke Štetionice 100.000 K mjenica, te je pobegao u Srbiju.

ZABRANJEN SOKOLSKI SLET. ZAGREB, 27 lipnja. Vlada je zabranila sokolski slet u Karlovcima, jer imali prisutstvovati i sokolsci iz Srbije.

GRČKA SE NAORUŽAVA.

ATENA, 27 lipnja. Vlada je pozvala pod oružje jedan razred pričuve ratne mornarice.

Navrnute loze.

Javljam p. n. občinstvu da imam lijepe broj navrnutih loza na zeleno, raznih vrsti podlogi i navrataku. Prodajem uz umjene cijene, uskupar do 20%. Za svaku vrstu jamicim.

Tko želi ubrz do do vina, neka sadi navrnutu lozu na zeleno. Pozivljem kupece, neka doduviči kako uzdržavam razdraznjak, eda se osvjeđoči o modernom radu i o dobrom uspjehu, a neka nevjeruju da je loza obolila, jer sve su to izmišljotine.

Prvić-Šepurina, 12. lipnja 1914.

Roko Vlahov Fogulov, glavar selja.

Javna zahtjava.

Težkom prigodom koja nas zadesi nedoknadivim i iznenadnim gubitkom našeg premilog i nezaboravnog sinovca i stričevča u dobi od 51 godine svog života

DUNKE TRCIN IZ ZATONA

od velike nam utječe bješće sačešće rodbine, prijatelja i znanaca te im ovim putem izražavaju našu vječitu zahvalnost.

Osobito naša harnost neka je vele- učenom dru. D. Montani koji nastojaše da našeg milog pokojnika otme iz celjuti smrti.

Hvala takoder vrijednom Don Lovrijemčeviću, župniku Zatona, koji podjelio sva utjehe milom pokojniku okrijepljenjem ss. Sakramentima i dopratin ga do vječnog počivanja.

Hvala takoder svim onima milim prijateljima koji se odužile uspomeni pokojnika bilo Šljajenjem vjenaca ili diplira, bilo milodarima u dobrotnore svrhe, te svim mjestnim kućanima i svemu pučanstvu Zatona, koji učestvuju sprovod hotljiju izkazati zadnju počast milom pokojniku, čime nas na vječje zadužiš.

Još jednom svima naša harnost i zahvalnost a od Bogu plaća.

Vodice, 23. lipnja 1914.

Markijol, Mate Trcin, stric i stričević, za se i za pokojnikovu obitelj.

Br. XII. 51-120 ex 1914. 2—3

OBZNANA.

Namjestničtvu namjerava ove godine obdržati praktičnih pokazivalja za sušenje marašaka, a to same za proizvodjajuče već i za one zanimljive, koji se bave takovim obrtom.

Takov demonstrativna poučavanja obdržat će se u Vodicama, Jesenicom, Podstrani, Rogoznicima i Brelima u svrhu da se pokaže racionalno sušenje, nakon pokušaja obavljениh u državnom nasadu u Arbanasima.

Ovotako se donosi na javno znanje. Od c. k. dalmatinskog Namjestničtvu.

Zadar, dne 17. lipnja 1914.

PRŠUTA

PRVE VRSTI

PRODAJE PO K 2.60 KG.

NIKO JURKOVIĆ

SKRADIN.

1—10

1—10

VOZNI RED

ZA ŠIBENIK I ŠIBENSNU LUKU

UPRAV IZIŠAO

CIJENA 50 PARA.

P. T.

Castimo se staviti do znanja sva- koj cijenjenoj osobi, da smo već od davnina osnovali klesarsku zadrugu pod naslovom:

PRVA SPLITSKA

KLESARSKA ZADRUGA

registrirana na ograničeno jamčenje

U SPLITU.

Zadruga obavlja svakovrste klesarske radnje bilo u mraramu ili kamenu uz najpozvoljnije uvjete.

Osobito preciznošću izrađuje žrtvenike, balasture, krsionice, nadgrobne spomenike itd. u najmodernijim sloganima. Skladište je obskrbljeno sa mrarnim materijalom, takoder mra- mornim pločama za pokrošće. Buduć je ista providjena izvrstnim radnim silama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku narubu brzo i tačno izvršiti na podpuno zadovoljstvo gg. narucitelja.

Na zahtjev šajje narcete, uzorke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštenom svećenstvu, da ju po- časte svojim cijenjenim narucbama.

UPRAVA.

„Slovenskoj i Hrvatskoj Narodnoj Straži“ donijet će pomoć, Vama možda bogatstvo, čitate!

475.000

kruna odnosno franaka i lira iznose svakogodišnji glavni zgoditci velike skupine

5 originalnih vrijednostnih srećaka 5

kojih se 13 svakogodišnji vučenja vrši dne

2. i 15. siječnja, 1. i 14. svibnja, 1. rujna (dva), 1. veljače, 1. srpnja, 1. kolovoza, 1. ožujka (dva), 1. kolovoza, 1. rujna i 1. studenoga.

375.000

kruna odnosno franaka i lira iznose svakogodišnji glavni zgoditci manje skupine

3 originalnih vrijednostnih srećaka 3

kojih se 9 svakogodišnjih vučenja vrši dne

2. i 15. siječnja, 1. i 14. svibnja, 14. rujna i 1. veljače, 1. srpnja, 1. kolovoza, 1. ožujka, 1. rujna i 1. studenoga.

Kupovnina za veliku skupinu svih 5 srećaka platit se može u 60 mjeseca po K 4. za K 6, za manju skupinu svih 3 srećaka pako u 60 mjeseca po K 4.

Svaka sreća mora da barem jedanput pogodi! Svi zgoditci izplaćuju se u gotovom novcu!

Sve sreće imaju trajnu novčanu vrijednost te nakon izplaćene kupovine igraju još dugi niz godina bez ikakvog nadaljnog uplaćivanja, dakle badava!

Svak poštovani narukčnik može da primi nagrade i premije te na taj način kupovinu za sebe naručeni srećaka po volji snizi ili ih uopće dobije BADAVA.

Izjašnjenja daje i narucbe prima:

g. Valentin Urbančić, Ljubljana 20.

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati ćeš pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40% KALIJEVOM SOLI ILI KAINITOM
15-16% KALCIUMCIANAMIDOM
16-21% THOMASOVOM DROZGOM

i to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanica dijeli poučne knjizice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalnu predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpavačao, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :: Šibenik.
(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56.).

OBJAVA.

Dajemo na znanje p. n. Občinstvu da smo otvorili prodaju:

živoga vapna
uz cijenu od kruna 2.60 za sto kg.

ugašenog vapna
uz cijenu od kruna 2. za sto kg.

sve franko tvornica Crnica-Šibenik.

Naručbe upućuju se na adresu BATTIGELLI e ROSSI - ŠIBENIK.

Sa veleštojanjem

Pec za proizvadjanje vapna
— u Šibeniku. —

AUTOGARAGE

NAJAM AUTOMOBILA.

Javljam p. n. občinstvu, da sam otvorio

Autogarage
i najam automobila
novih, vrlo elegantnih, za 4 i 5 osoba.

Ciene veoma umjerene.

TELEFON Br. 61.

NIKO ROSSI.

Najprikladniji dar za svaku prigodu jest

INGEROV ::
ŠIVAĆI STROJ

kojim se može šivati, vezti i vrpati.

Singer Comp. šivaći strojevi
dioničko društvo

ŠIBENIK, glavna ulica.

OSIGURANJA ŽIVOTA

u raznolikim najnovijim, modernim i vrlo povoljnim kombinacijama preuzima jedini domaći osiguravajući zavod

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu. - Utemeljena god. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Rijeka, Sarajevo i Ljubljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I. II. kat
Telefon 25-4.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja

I. Na ljudski život :

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara :

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. Osiguranja pokretinja (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.)

III. Stakleni ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim postrojnim granama iznosi: K 3,375.050.88
Pribor premija s pristojbama K 1,571.135.97
Isplaćena odštete od postanka zavoda K 6,400.996.52

Sposebni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - SIBENIK

LJETOVALIŠTE

MORE, HED, ZDRAVJE, DIVOTA.

Opjevano Makarsko Primorje krije u sebi dražest, koje, osobito u ljetu, privlače i opajaju čovječju dušu.

GRADAC

KOD MAKARSKE

biser je Jadranskog mora. Tko želi zdravlja i ugodnosti, neka ljeti pohiri tamо u

Hotel Lavčenj

koji leži na moru, sa krasnom obalom. Hotel ima lijepo sobe za spavanje, izvrstnu kuhinju i podvorbu. Cijene umjerenе tako da se ne boji nikakve utakmice.

Hotel je osobito prikladan za ljetovanje, a naročito se preporeč strancima kao izvrstno

KUPALIŠTE

Braća iz Herceg-Bosne, koja svake godine dolaze u naše primjere na kupanje, naći će u Hotel Lavčenj sve udobnosti i okrjipe.

U našim domaćinima, koji obično traže ljeti odmora u tudjini, stavljam na srce krasote našeg primorja.

Hotel Lavčenj

Gradac kod Makarske

Ante Milošević p. Nikole vlastnik. 10-30

KUPALIŠTE

Remington Standard

Jedan milijun pisačih strojeva

u porabi.

Model X i XI.

... BEZ KONKURENCIJE ...

Podpuno

amerikansko pokućstvo

GLOGOWSKI & CO. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 i kat
Telefon br. 17-70.

Naslov za brzovje: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća).

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor —
Ljubljana — Metković — Opatija
Šibenik — Split — Zadar.

Kupon založnica: Zemljisko ve-
resijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi 1/11
kao i uvlčne založ-
nice unovčuju se
kod Jadranse Banke

u Trstu i svih
njegovih po-
družnica.

Dionička glavnica K 8,000.000. — Prijeva K 700.000

Podružnica Šibenik.

Uložne knjizice.

Pohrana i administracija
vrijednosnih papira. — Ku-
poprodaja tuzemnih i inozem-
nih vrijednosnih papira, te de-
viza i valuta. — Osiguranje ef-
fekata proti gubitku na tečaju pri
vječenju. — Žiro računi i tekući računi.
Unovčivanje mjenica, dokumenta, odre-
zača i izvukeni vrijednosni papiri. — Kre-
ditna pisma, čehovi, vagila, naputnice. — Pre-
dujmovi i zajmovi na vrijednosne pupire, dionice
sreće, robu (Warrants), brođove itd. — Gradjevne
veresice.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincama može držati svakovrsne vrijednosti.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska) Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5. — pos. p.
povratak svake subote „ 6.30 pr. p.

Trst-Metković B (poštanska) Polazak iz Trsta u četvrtak „ 5. — pos. p.
povratak svakog utorka „ 6.30 pr. p.

Trst-Metković C (poštanska) Polazak iz Trsta subotu „ 5. — pos. p.
povratak u četvrtak „ 6.30 pr. p.

Trst-Korčula (poštanska) Polazak iz Trsta svake srede „ 5. — pos. p.
povratak u ponedjeljak „ 6.30 pr. p.

Trst-Šibenik (poštanska) Polazak iz Trsta u petak „ 5. — pos. p.
povratak u sredu „ 6. pr. p.

Trst-Makarska (trgovacka) Polazak iz Trsta svaki utorak „ 6. — pos. p.
povratak svake nedjelje „ 1.15 pos. p.

Trst-Vis (trgovacka) Polazak iz Trsta u subotu „ 7. — pos. p.
povratak svaki četvrtak „ 7.15 pos. p.

MLJEKO: kravje i ovčje,
čisto, naravno i
sterilizirano, prodaje po 40 para litar,
Uzorna Mlijekarna J. Drezga.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

— ŠIBENIK. —